

1.

Úvodné poznámky k práci so Svätým písmom

Diecézna škola viery IV.

S Božou pomocou začíname 4. ročník Diecéznej školy viery. Tento projekt priniesol a pred tromi rokmi uviedol blahej pamäti biskup Štefan Sečka. Doteraz sme preberali sviatosti (DŠV I.), Desatoro Božích prikázaní (DŠV II.) a hlavné vieroučné pravdy (DŠV III.). Zostala nám ešte téma Svätého písma a tým sa celý projekt skončí.

Sväté písmo predstavuje pre kresťanov najväčší poklad, ktorý máme. Je v ňom – a v Tradícii (ústnom podaní) – zachytené Božie zjavenie, v ktorom sa nám Boh dáva spoznať. Zo Svätého písma poznávame sviatosti, dozvedáme sa to, čo od nás Pán Boh očakáva a aké sú perspektívy nášho života. Ale nielen to: Cez Sväté písmo môžeme komunikovať s Bohom a neustále si prehlbovať naše spoločenstvo s ním. Všetci učitelia duchovného života milovali Sväté písmo a považovali ho za jedinečný prostriedok, ako sa dostať bližšie k Bohu. Cirkev zaviedla do svojich liturgických noriem aj požehnanie Evanjeliárom, čiže knihou Svätého písma. Znamená to, že Písmo je niečo živé a osobné. V nasledujúcich odsekoch si tento poklad našej viery priblížime.

1. Základné charakteristiky Svätého písma

Sväté písmo je zbierka posvätných kníh Starého (SZ) aj Nového zákona (NZ), ktoré boli napísané pod vplyvom Ducha Svätého a majú inšpirovaný obsah. V Písme je 73 kníh (46 SZ + 27 NZ), na základe inšpirácie majú všetky rovnakú dôležitosť.

Knihy Svätého písma vznikali postupne, majú za sebou dlhý vývoj, rôzne prepracovania textu a jednu alebo viac redakcií. Na ich tvorbe sa podieľali mnohí ľudia: proroci, evanjelisti, ich žiaci, možno aj autori predchádzajúcich osobitných fragmentov, napr. žalmov, pisári, redaktori a podobne. Ďalej sa na šírení Písma podieľali prekladatelia (sv. Hieronym +420 – prekladal Písmo do latinčiny), prepisovatelia atď. Práve sv. Hieronyma možno považovať za patróna biblického štúdia, pretože on preložil do latinčiny celé Sväté písmo (preklad sa volá Vulgáta), ktoré Cirkev používala až do roku 1979, keď vstúpil do platnosti nový preklad Písma (Neovulgáta).

Na zjednodušenie práce s Písmom boli zavedené skratky jednotlivých kníh. Možno ich nájsť na začiatku každého vydania Písma. Napr. Kniha Genezis (1. Mojžišova kniha) má skratku Gn, Jánovo evanjelium Jn, Kniha zjavenia sv. Ján (Apokalypsa) má dokonca dve, ktoré sa používajú ľubovoľne: Apk alebo Zjv.

V stredoveku bola každá kniha Písma rozdelená na kapitoly (väčšie celky) a tie sa ešte delia na verše. Tak sa dá v Písme rýchlo a spoľahlivo nájsť ktorékoľvek miesto. Je veľmi dobré, že toto rozdelenie prijali aj iné kresťanské vyznania a takto majú SZ rozdelený aj židia.

2. Definícia inšpirácie

Téma inšpirácie má za sebou dlhú históriu. Spočiatku ju nebolo potrebné rozvíjať, pretože v prvých kresťanských storočiach sa neobjavil žiaden blud, a teda inšpiráciu Písma nikto nespochybňoval. V Písme sa v 2Tim 3,16-17 a 2Pt 1,20-21 uvádza, že celé Písmo je inšpirované a že preto nepripúšťa súkromný výklad. Neskôr sa začali objavovať názory, že

Starý zákon stojí v opozícii voči Novému (manicheizmus) alebo že neomylné sú v Písme len texty s pravdami viery a mravov (M. d'Hulst) a pod. Preto sa otázkam inšpirácie Písma začala venovať v teológii veľká pozornosť.

Vplyv Ducha Svätého pri tvorbe Písma sa uskutočňoval prostredníctvom zvláštnej charizmy, ktorú nazývame *inšpirácia*. Je to osobitný vplyv Ducha Svätého na rozum a vôľu a iné schopnosti svätopisca, aby on ako Boží nástroj a ako skutočný autor všetko správne pochopil a napísal, čo a ako Boh chcel, aby bolo napísané a Cirkvi odovzdané.

Trvanie charizmy inšpirácie sa rozlišuje vzhľadom na svätopisca a vzhľadom na text Písma. Svätopisec bol inšpirovaný len dovtedy, kým vznikol ten-ktorý biblický spis, ale text je inšpirovaný už stále. Inšpirácia textu znamená nielen to, že text je bez chyby (vieroučnej či mravoučnej), ale že text je Slovom, vteleným do ľudského napísaného slova. Medzi vtelením 2. božskej osoby do ľudského tela a Slovom vteleným do ľudského písma jestvujú viaceré podobnosti:

<i>vtelenie Božieho Syna</i>	<i>vtelenie Slova do písma</i>
pričinením Ducha Svätého	pod vplyvom Ducha Svätého
v lone panenskej Matky	v lone Cirkvi
podobné ľuďom vo všetkom okrem hriechu	podobné ľudskému písmu vo všetkom okrem omylu*
Slovo, ktoré sa stalo Telom	Slovo, ktoré sa stalo Písmom
<i>Verbum Dei incarnatum</i> (Božie slovo vtelené)	<i>Verbum Dei scriptum</i> (Božie slovo napísané)

* Sväté písmo učí pravdu bez omylu vo veciach potrebných pre spásu.

3. Dôsledky inšpirácie

A) Prvým dôsledkom je, že je to iná kniha, ako akákoľvek kniha. Ona obsahuje živé Slovo, má preto živý charakter. Kresťania teda nie sú „národom knihy“, ale „ľuďom živého Slova“. S knihou Písma zaobchádzame ako so živým Slovom. Vzdávame mu úctu. Dôkazom toho je napr. požehnanie, ktoré Písmom dávajú biskupi pri slávnostných bohoslužbách.

B) Druhým dôsledkom je, že v Písme možno nájsť neomylné vyjadrenú pravdu o spásе človeka. Písmo môže obsahovať omyl v počtoch, vzdialenostiach, zemepise..., ale neobsahuje žiaden omyl vo veciach potrebných pre spásu. Sv. Augustín: „Písmo nehovorí o tom, ako vyzerá nebo (rozumej: vesmír, kozmos), ale hovorí o tom, ako sa do neba ide.“

4. Geografia Svätej zeme

Keď sa hovorí o Svätej zemi, do úvahy prichádzajú dva pohľady na obsah tohto výrazu, širší alebo užší pohľad. V širšom zmysle výrazom Svätá zem rozumieme sýro-palestínsku oblasť medzi Egyptom a Eufratom. V užšom zmysle Svätá zem zahŕňa územie, ktoré zodpovedá jeho rozsiahlosti za čias kráľa Dávida a Šalamúna *od Dan až po Bersabe* (2Sam 24,2). Obyčajne sa dáva prednosť druhej možnosti.

Svätá zem predstavuje malý kúsok územia ako križovatky medzi Áziou, Afrikou a Európou, a medzi Stredozemným morom (Atlantický oceán) a Červeným morom (Indický oceán). Zemepisná poloha Svätej zeme podmienila bohaté obchodné a kultúrne kontakty s okolitými krajinami. Žiaľ, podnietilo to aj časté vojny v tejto oblasti. Kanaán a Palestína boli často v dejinách scénou a predmetom záujmu mocných susedných impérií zo severu aj z juhu.

Dnešný štát Izrael susedí na severe so štátom Libanon, ďalej so Sýriou, Jordánskom a Egyptom. Západnú stranu krajiny obmývajú vody Stredozemného mora. K južnému cípu dnešného štátu Izrael siahajú vody Akabského zálivu, odtiaľ ide hranica púšťou od Eilatu smerom na severozápad až po Stredozemné more. Časť východnej hranice predstavuje Mŕtve more a smerom na sever je východnou hranicou rieka Jordán, ktorá spája Mŕtve more s Genezaretským jazerom. Táto oblasť už celé tisícročia hrá rozhodujúcu úlohu v dejinách a v svetovom dedičstve náboženstva a kultúry a ovplyvňuje mentalitu ľudu.

Keď sa hovorí o Svätej zemi, vynára sa postava Abraháma, ktorému sa po príchode do Kanaánu zjavil Pán a prisľúbil mu darovať túto krajinu (porov. Gn 12,7) a potom po návrate Abraháma z Egypta to upresnil: *Zdvihni oči a z miesta, na ktorom si, hľad' na sever a na juh, na východ i na západ, lebo celú zem, ktorú vidíš, dám tebe a tvojmu potomstvu naveky. Rozmnožím tvoje potomstvo ako prach na zemi. Ak teda niekto dokáže spočítať prach na zemi, bude môcť spočítať aj tvoje potomstvo. Vstaň a prejdí krajinu po dĺžke i po šírke, lebo ju dám tebe!*“ (Gn 13,14-17). Táto biblická pasáž výrečne vyjadruje biblický obsah výrazu „zem“, „Svätá zem“. Znamená to priestor Božieho účinkovania uprostred ľudu. Človek, ktorý touto zemou prechádza, si osvojuje ovocie tohto Božieho účinkovania.

V Izraeli je dnes 8 univerzít, počet obyvateľov je okolo 8,8 mil. a rozloha cca 22 tisíc km² (spolu s palestínskymi autonómnymi úzermi má Izrael rozlohu takmer 28 tisíc km²). Oblasť Svätej zeme v mierne širšom zmysle, než sú hranice dnešného štátu, zahŕňa vo svojom profile päť zemepisných celkov: **A)** Oblasť Galiley, **B)** Samária, **C)** Judsko, **D)** Sinajský polostrov, **E)** Územie za Jordánom.

A) Oblasť Galiley

Galilea je najsevernejšou časťou Svätej zeme. Je to úrodné a na zeleň bohaté prostredie, v ktorom sa život sústredil okolo Genezaretského jazera, ktoré je dominantou tohto prostredia. Druhým strediskom kultúrneho a náboženského života je oblasť Hajfy. Je to dôležité mesto na pobreží Stredozemného mora, prístavné mesto s takmer 300 tisíc obyvateľmi. Nad mestom sa nachádza svätyňa bahaistického náboženstva a trochu južnejšie je vrch Karmel, na ktorom sa dodnes zachováva pamiatka na činnosť proroka Eliáša (9. stor. pred Kr.). Tunajšie karmelitánske stredisko je tu už od 13. stor., nazýva sa Stella maris. Vo vzdialenosti asi 20-25 km na juhovýchod sa nachádza miesto, dnes nazývané Al-Muhraqah. Stojí tam socha proroka Eliáša a žije tam malá komunita františkánov, ktorí tu zachovávajú pamiatku na Eliášovu obeť a sú znamením pravej viery.

Genezaretské jazero je známe z činnosti Pána Ježiša. Jazero má 165 km² plochy, 21 km dĺžky sever-juh a 12 km šírky východ-západ. Hĺbka jazera je okolo 40 metrov. Na jeho brehoch sa nachádzajú najznámejšie galilejské mestá: Kafarnaum, Betsaida Julia, Kursi-Gergesa, Heptapegon-Tabgha, Tiberias a Magdala na západnom brehu jazera. Na východnej strane jazera sú dnešné Golany (Golanské výšiny), čo je biblická Gaulanitída.

Smerom na sever Galiley sa prechádza oblasťou bývalého Hulského jazera, ktoré dnes už neexistuje a ešte viac na sever je biblická Cézarea Filipova (dnešné mesto Banias). V jej blízkosti sa nachádza prameň rieky Jordán, ktorý vzniká z troch podzemných prítokov z územia dnešného Libanonu. Od Cézarey je blízko k najvyššiemu vrchu celej oblasti, a to je Hermon (2814 m n.m.). V Galilei si ešte spomeňme na mesto Nazaret a v jej blízkosti Kána Galilejská, známe zo života a účinkovania Pána Ježiša.

V južnej časti Galiley možno nájsť mestá Megiddo (Šalamúnovo zásobovacie mesto), Naim (vzkriesenie naimského mládca), vrchy Tábor a Malý Hermon. Odtiaľ sa už prechádza na Ezdrelonskú nížinu (Ezdr. rovinu). Je to veľký kus územia nazývaný aj „sýpka Izraela“. Z Písma je Ezdrelonská nížina známa predovšetkým z obdobia kráľa Šaula a jeho bojov proti Filištíncom (1Sam 29; 31).

B) Samária

Táto oblasť sa nachádza medzi Galileou a Júdskom. Pán Ježiš a apoštoli keď išli smerom na Jeruzalem, tak spravidla prechádzali cez Samáriu. Pod názvom Samária rozumieme aj oblasť, aj mesto, ktoré dal postaviť kráľ Omri v 9. stor. pred Kr. Tu sa nachádzajú dva biblicky najznámejšie vrchy Garizim (881 m) a Ebal (940 m). V tejto oblasti sa formovali urbanistické centrá so svätyňami, ako napr. Betel, Šílo, Sichem, Dotain. Celkom na západe krajiny, na rovine Šaron sa nachádza Cézarea prímorská. Známa je tým, že v Ježišových časoch tu sídlil rímsky prokurátor Poncius Pilát a v prvých storočiach kresťanstva tu žil Euzébius, cirkevný historik. Bola tu veľká knižnica. Žil tu aj kňaz Origenes, významný kresťanský teológ.

Východnú časť Samárie uzatvára rieka Jordán, ktorá vychádza z Genezaretského jazera na jeho južnej strane a preteká smerom na juh, do Mŕtveho mora. Najväčšie prítoky Jordána sú rieky Jarmuk a Jabbok.

C) Júdsko

Oblasť Júdska leží južne od oblasti Samárie. Jeho prirodzeným centrom je Sväté mesto Jeruzalem. Vybudované je na pomerne vysokom mieste, asi 700 m nad hladinou Stredozemného mora. V Jeruzaleme je možné obdivovať staré mesto, taktiež nové štvrte, tu sa nachádza Kalvária, Boží hrob, Večeradlo, zbytky Jeruzalemského chrámu, Západný múr, mestské hradby, v nich je zachovaných niekoľko brán, krížová cesta, chrámová plošina a množstvo ďalších biblických aj kresťanských pamiatok.

Západne od Jeruzalema sú pri Stredozemnom mori mestá Jamnia a Jaffa (teraz Tell Aviv), na juh od Jaffy začína rovina Šefelah s filišťinskými mestami (dnes Pásmo Gazy), na sever od Jeruzalema sú svätyne Šílo a Betel, blízko Jeruzalema sa nachádza mestečko Anatot (odtiaľ pochádzal prorok Jeremiáš). Severovýchodne od Jeruzalema je mesto Jericho, ktoré je blízko rieky Jordán, ďalej je to známe stredisko Kumrán, kde sa v roku 1948 v jaskyniach našli zvitky z Ježišových čias. Na nich boli okrem iného texty Svätého písma Starého zákona.

Južným smerom od Jeruzalema je Betlehem a Hebron. Na začiatku Betlehema sa nachádza hrobka Ráchel, Jakubovej manželky. Betlehem je známe tým, že sa tam narodil Ježiš Kristus a z toho mesta pochádzal kráľ Dávid. V Hebrone sú hroby patriarchov Abraháma, Izáka, Jakuba a Jozefa a ich manželiek Sary, Rebeky a Lie.

Terén v tejto oblasti postupne klesá smerom na juh a prechádza do Júdskej púšte a do púšte Negev.

Charakteristickou oblasťou južnej časti Izraela je Mŕtve more. Jeho hladina sa v porovnaní s hladinou Stredozemného mora nachádza približne 400 m nižšie. A hĺbka Mŕtveho mora je zas ďalších 400 m nižšie. Slanosť vody tu dosahuje 30%, a to vďaka slaným prameňom a rýchlemu vyparovaniu vody z Mŕtveho mora. Dĺžka mora v smere sever-juh je 80 km a šírka 18 km na mieste trochu severne od Engeddi, kde more dosahuje svoju

maximálnu hĺbku 400 m. Na starých mapách je možné vidieť v južnej časti mora z východnej strany výbežok pevniny. Je to polostrov Lisan, ktorý je dnes už vlastne súvislým pásom zeme, rozdeľujúcim more na dve časti. Takýto stav vznikol z dôvodu stále slabnúcich prítokov Mŕtveho mora a v dôsledku vyparovania vody, čo má za následok znižovanie hladiny mora asi 1 cm za rok.

Názov Mŕtve more pochádza z faktu, že v mori nie je možná nijaká forma života vďaka vysokej salinite vôd mora. Na brehu Mŕtveho mora je známa pevnosť Masada postavená na vysokom brale. Podstatnou mierou ju vybudoval Herodes Veľký.

D) Sinajský polostrov

K Svätej zemi v širšom zmysle počítame aj Sinajský polostrov, ktorý však patrí Egyptu. Polostrov Sinaj má 60 tisíc km² a na jeho južnom cípe sa odohrali biblické udalosti prijatia Desatora a uzavretia Zmluvy. Niektoré štíty tam presahujú výšku 2000 m n. m. Pod vrchom Sinaj (Horeb) sa nachádza starobyľý Kláštor sv. Kataríny.

E) Územie za Jordánom

Územie za Jordánom v pohľade od severu na juh je zaujímavé tým, že tam v starozákonných časoch žili národy, ktoré sa často spomínajú v historických textoch: Amončania, Moabčania a Edomčania. Približne na úrovni Jericha sa za Jordánom nachádza miesto nazývané Nebo. Názov nehovorí o nebi, ale je to miesto s hebrejským názvom *Nebo* a má spoločný slovný základ so slovom *nábí*, označujúceho proroka, resp. povolanie. Južnejšie od miesta Nebo je dodnes jestvujúca Madaba. V istom pravoslávnom kostole v tomto meste sa na podlahe nachádza mozaiková mapa Svätej zeme s označením niektorých biblických miest. Je to veľká pomôcka pre archeológov, ktorí sa usilujú identifikovať rozličnú údaje z biblických textov.

Južnejšie od Madaby, na východnej strane Mŕtveho mora sa nachádzajú kúpele Zarah Calliroe, ktoré využívali rímski cisári. Miesto je blízko ďalšej Herodesovej pevnosti Macheronte (Machärus), kde bol sťatý sv. Ján Krstiteľ.

Napokon celkom na juhu je mesto Petra, hlavné mesto Nabatejského kráľovstva. Archeológovia tu identifikovali divadlo, ulice, amfiteáter, kresťanský chrám, kráľovské hrobky a iné. Mesto je považované za div sveta, od r. 1985 je zapísané v zozname UNESCO.

5. Archeológia Svätej zeme a jej význam pre výklad SP

Na podrobné preberanie biblickej či kresťanskej archeológie v našom kurze siedmich biblických prednášok niet dostatok času. Obmedzíme sa preto len na niektoré charakteristiky osvetľujúce význam archeológie pre výklad Svätého písma a ukážeme si aj niečo konkrétne z kresťanskej archeológie.

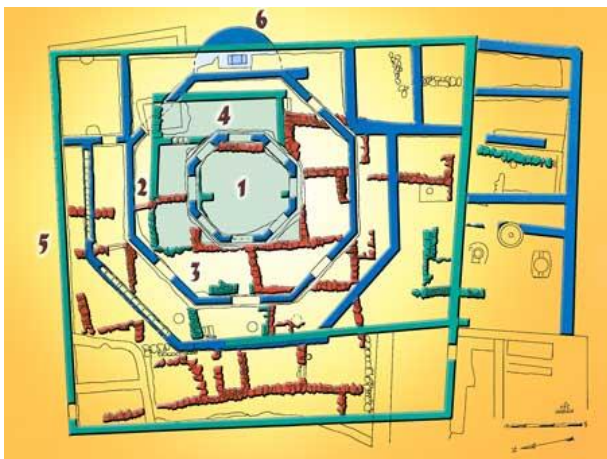
Pod výrazom „biblická archeológia“ rozumieme archeologické vykopávky, ktoré sa týkajú objektov pochádzajúcich zo starozákonných čias. Výraz „kresťanská archeológia“ sa zas týka materiálnych predmetov, ktoré pochádzajú z čias Pána Ježiša a mladších období.

Význam archeológie (biblickej aj kresťanskej) spočíva predovšetkým v tom, že archeologické objavy nám pomáhajú pomocou materiálnych nálezov objasňovať texty Svätého písma. Klimatické podmienky vo Svätej zemi sú veľmi priaznivé pre zachovanie stavebných objektov alebo iných materiálnych predmetov. Tak sa pod sutinou budov

zachovali napr. základy mnohých stavieb, kostolov a archeológovia ich dnes objavujú a po stanovení dátumu tej-ktorej stavby, pomocou ukážok stavebných slohov, ornamentálnej výzdoby a ďalších detailov a s pomocou biblických textov sa dokáže presne určiť, kto danú budovu používal, ktorý kráľ žil v ktorých palácoch a pod.

Biblická a kresťanská archeológia identifikuje napr. cesty ako vtedajšie komunikačné tepny, korytá riek a pod. Tak sa dajú rekonštruovať rozličné udalosti, ako napr. vojenské bitky, náboženské slávnosti a iné.

Ako príklad práce archeológov možno uviesť výsledky, ktoré dosiahli archeológovia v Kafarnaume. V roku 1968 františkánski pátri, archeológovia V. Corbo a S. Loffreda na 1900. výročie smrti apoštolov Petra a Pavla robili vykopávky v Kafarnaume. Našli ruiny veľkolepého chrámu, pozostávajúce z podlažných mozaík, pod ktorými boli základy starších stavieb. Archeológovia odstránili mozaiky z baziliky (pričom ich nezničili, ale zachovali) a skúmali vrstvy pod nimi. V časoch Pána Ježiša existovali obytné domy v skupinách, boli sústredené okolo malého dvora, na ktorom boli viaceré ohniská.

- Modrá farba: oktagonálny kostol zo 6. stor. po Kr., na východe pribudlo baptistérium.
- Zelená farba: uctievaná miestnosť ohradená osobitným múrom (1. – 4. stor.)
- Hnedá farba: resty pôvodného bývania (1. stor. po Kr.).

Nad týmito nálezmi bol postavený pekný kostol, cez podlahu ktorého možno vidieť pôvodné základy Petrovho domu, v ktorom Pán Ježiš uzdravil Petrovu testinú.

Záver

V 20. storočí sa vo svete výrazne rozšíril záujem veriacich o Sväté písmo. Začali vznikať biblické krúžky s cieľom meditácie nad textami Písma, založená bola Katolícka biblická federácia (1969) a v jednotlivých krajinách vznikli biblické diela ako organizácie zodpovedné za šírenie biblického apoštolátu. Na Slovensku vzniklo biblické dielo (KBD) v roku 1993. Za 28 rokov svojej existencie vydalo KBD množstvo kníh, usporiadalo desiatky kurzov, konferencií, vydalo rozličné katechetické pomôcky a pod. Členovia vystupujú v Rádiu Lumen a TVLux, prednášajú vo farnostiach, kde šíria a popularizujú čítanie Písma a zasadzujú sa o šírenie biblického apoštolátu a biblickej kultúry na Slovensku.

Vypracoval: **Mons. Anton Tyrol**

Praktické otázky:

1. Ako vedeli prví kresťania rozpoznať, ktorý spis je inšpirovaný a ktorý nie:

V čase, keď ešte neboli vytvorené cirkevné štruktúry, ešte žili apoštoli, ktorí mohli svojou autoritou dosvedčiť, ktorý dokument je a ktorý nie je inšpirovaný. Súčasne s tým – a v Starom zákone iba tak to dokázali rozlíšiť, – že používali tzv. cit pre vieru (sensus fidei). Je to taký dar Ducha Svätého, ktorú používa Cirkev ako celok a pomocou tohto daru veriaci ľud dokázal rozlíšiť spis vnuknutý Duchom Svätým od takého, ktorý ním nebol vnuknutý.

2. Aký je význam Kumránskych zvitkov pre výklad Svätého písma?

Kumránske zvitky sú písomné archeologické nálezy v Kumráne, na severozápadnom pobreží Mŕtveho mora. V roku 1947 sa v Kumráne a na okolí našli zvitky, na ktorých sú napísané biblické texty, komentáre k nim a iné texty. Všetky pochádzajú približne z Ježišových čias. Ich význam pre výklad Písma je hlavne v tom, že tieto zvitky sú dôkazom neporušeného a nezmeneného textu Písma, ktorý máme dnes. Cirkev teda nikdy nezmenila tie posvätné texty, ktoré sa dnes nachádzajú v Písme.

3. Aký je rozdiel medzi Jeruzalemskou Bibliou, Ekumenickou Bibliou a katolíckym prekladom Písma?

V obsahu nie je rozdiel takmer nijaký. Jeruzalemská Biblia je katolícky preklad, ktorý pripravili otcovia dominikáni v Jeruzaleme na začiatku 20. storočia. Jeho dôležitosť je v tom, že sú tam bohaté poznámky archeologického a topografického charakteru. Ekumenická Biblia je spoločný preklad kresťanských cirkví v jednotlivých krajinách. Katolícky preklad je preklad, ktorý pripravili katolícki prekladatelia. Ide vlastne o sériu prekladov v odstupe napr. niekoľko desaťročí v závislosti od toho, ako sa menia a vyvíjajú jednotlivé jazyky.

4. Ktoré sú základné dokumenty Cirkvi určené pre správny výklad Svätého písma?

Spomením najskôr hlavnú zásadu, ktorej sa treba pridržať: nazýva sa to „analógia viery“. Znamená to súlad s vierou. Čiže všetky tajomstvá viery si máme vysvetľovať tak, aby boli v súlade s ostatnými tajomstvami a s celým dedičstvom viery, ktoré má celá Cirkev.

Ďalej je to vieroučná konštitúcia Druhého vatikánskeho koncilu Dei Verbum, ktorá hovorí o výklade Písma, že celá Cirkev sa neustále snaží čoraz dôkladnejšie pochopiť Písmo a podáva ho spolu s Tradíciou, snaží sa neustále prekladať do zrozumiteľnej reči Písmo, k textu Písma dávajú vysvetľujúce poznámky, katolícki exegéti ho neustále študujú a považujú za „dušu“ celej teológie, organizujú sa rozličné podujatia zamerané na správne porozumenie Písma (piesne, obrazy, sochy, biblické školy, biblické diela...) a pod.

V roku 1993 bol v Pápežskej biblickej komisii vydaný dokument s názvom Interpretácia Biblie v Cirkvi. V 3. kapitole dokumentu sa hovorí o charakteristikách katolíckeho výkladu Písma a v 4. kapitole sa hovorí o výklade Biblie v živote Cirkvi. Sú tam vlastne podrobnejšie vysvetlené zásady z koncilovej konštitúcie Dei Verbum.

5. Na aký materiál boli písané najstaršie texty Písma a v akých jazykoch boli tieto texty napísané?

Najstaršie texty Písma boli vo forme krátkych viet, možno iba slov boli napísané na kameni (napr. Desatoro Božích prikázaní). Dlhšie texty sa dali písať na hlinené tabuľky,

jestvujú aj texty napísané na olovených tabuliach. Kumránske zvitky boli napísané na papyrusových zvitkoch, na pergamene (koža zvierat), našli sa aj niektoré texty napísané na medenom plechu, ktorý bol zvinutý. Musel byť priečne rozrezaný, jednotlivé plátky položené vedľa seba, a tak boli rozlúštené.

Pokiaľ ide o jazyk najstarších textov, približne do babylonského zajatia (6. stor. pred Kr.) sa používalo starohebrejské písmo a starohebrejský jazyk, po babylonskom zajatí začala prevládať aramejčina a vyvinula sa biblická hebrejčina. Niektoré starozákonné texty boli napísané v gréckom jazyku. Všetky novozákonné texty boli napísané po grécky.